

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 403, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Ruske armade se naglo bližajo Varšavi; Nemci povsod na umiku

Ruske armade udre skozi vrzeli rušeče se nemške linije v Lublin, železniški center. Sovjetska ofenziva na 750 milj dolgi fronti se nadaljuje. Čete pete ameriške armade si utrle pot v južni del Pize, zgodovinskega italijanskega mesta, oddelki britske armade pa se valse proti Florenci. Velike nemške izgube v bitkah z zaveznički v Normandiji. Ameriški pomorščaki ustanovili mostišča na otoku Tinianu

LONDON, 25. jul.—Ruske armade so v "najbolj senzacijski ofenzivi v tej vojni" prodrle še skoraj do Varšave. Včeraj so bile oddaljene samo še 50 milj od glavnega mesta Poljske. Ta ofenziva zasenčuje vse drugo, kar se danes dogaja v Evropi. Od Pskova na vzhodu do Lvova in Przemisla na jugu se sovjetske armade valse naprej kot velika povodnja. Dvinsk v Latviji je obkrožen od vseh strani. Kovno, glavno mesto Litvanke, Bialistok, Brest Litovsk, Lvov in velika trdnjava Przemisl pa so oblegani po obeh straneh armade. Če ta mogočni val ne bo ustavljen, bo tudi Sarota proti Hitlerju le nekaj malnjane v primeru.

London, 24. jul.—Ruske armade se naglo valse skozi vrzeli rušeče se nemške boje črte in prve so udre v Lublin, veliko železniško križišče, ki je oddaljeno samo 25 milj od reke Vistule. Ta reka tvori zadnjo nacijsko obrambno točko pred Nemčijo. Sovjetske kolone na jugu so dospеле do reke San na 25 milj dolgi fronti. Ta reka leži samo 150 milj od nemške Šlezije. Moskva je naznanila okupacijo Pskova, kjer se odpira pot v južno Estonijo, in da so ruske čete prodrle na ozemlje, ki je oddaljeno 72 milj od Rige, glavnega mesta Latvije ob Baltičkem morju. Nemška sila okrog 300.000 vojakov, zbrana v baltičskih državcih, je v nevarnosti uničenja.

Sedem ruskih armad je v ofenzivi na 750 milj dolgi fronti, ki se razteza od Estonije do vzhodnega Karpatskega gorovja. Te so v zadnjih dveh dneh zasedle 1450 vasi in naselbin; večina teh leži ob cestah, ki vodijo direktno v Varšavo in Nemčijo.

Ruska sila ograja nemško Šlezijo s prodiranjem po ozemlju stare Poljske. Reka San je tvorela del meje med Poljsko in Rusijo l. 1939. V tem sektorju so Rusi obšli Lvov, nemško vojaško trdnjavo in železniški center. Radio Berlin poroča, da ruske kolone naskakujejo predmestja Lvova.

Premier Štalin je v odredbi dneva naznanil padec Pskova, enega izmed najstarejših ruskih mest, ki so ga Nemci okupirali 18. julija l. 1941. Lublin, kjer se že vrše bitke med Rusi in Nemci, leži v osrčju stare Poljske, 95 milj južnovzhodno od Varšave. Lublin je imel pred izbruhom vojne 120.000 prebivalcev.

V Pskovu je car Nikolaj podpisal svojo abdikacijo 15. marca l. 1917. Enajst mesecev pozneje je to mesto postalo središče revolucije Leninove sile, ki je ugledila pot ustanovitvi sedanje Sovjetske unije. Pskov je okupirala tretja ruska armada po zdrbitvi nemške sile.

Piza, Italija, 24. jul.—Čete pete ameriške armade so si utrle pot v južni del tega zgodovinskega mesta in prodrle do brega reke Arne kljub silnemu bombardiranju nemških topniških baterij na gori Pizani. Nemci so razdejali več mostov na tej reki pred umikom.

Piza je imela v normalnih časih 65.000 prebivalcev. Veliko število ljudi je pobežnilo v hribe. Del mesta je v razvalinah kot posledica topniškega bombardiranja. Slovti nagnjeni stolp še ni poškodovan. Izgleda, da se glavna bitka za posest mesta pripravlja.

Ko so se Nemci umikali iz Livorna, pristanišnega mesta, proti Pizi, so razdejali več mostov in drugih naprav, ceste pa posejali z minami. Te zdaj odstranjuje ameriški vojaški inženirji.

Oddečki osme britske armade so zasedli Citta di Castello v prodiranju v smeri Florence. Uradni komunikacijski viri, da so prvi dospeli na ozemlje, ki je oddaljeno samo 15 milj od Florence.

Zavezniški stan v Normandiji. 24. jul.—Britske in ameriške čete so prebile nemške boje črte po prebiliti nemške boje črte pri Troarnu in Periersu, se glasi poročilo iz glavnega stana zavezniškega poveljstva. Britske čete so zasedle Emieville, važno naselbino, pet milj vzhodno od Caena, ameriške pa strategične točke ob reki Seyes.

Člani zavezniškega generalnega štaba sodijo, da so Nemci izgubili 156.000 vojakov, odkar so britske in ameriške čete invadirale Normandijo. Število vključuje ubite, ranjene in ujetje. Samo Američani so ujeli 50.549 sovražnikov.

Nemci streljajo Francoske Partizane na Debeło

Angleži zapustili Mihajloviča Premier Churchill razkril vzrok

Washington, D. C., 24. jul.—Odločitev glede odpoklica angleških častnikov iz glavnega stana generala Mihajloviča je bila predmet diskuzije v parlamentu 18. julija po poročilu, ki ga je oddala britska radiopostaja in zabeležil urad za vojne informacije (OWI). Premier Churchill je v teku debate izjavil, da so bili častniki odpoklicani, ko je postalo očitno, "da se Mihajlovič ne pripravlja za operacije proti sovražniku in da se nekateri njegovi pobočniki bore proti sili maršala Tita, poveljnika jugoslovske osvobodilne armade."

Tajna Mihajlovičeva radiopostaja v "jugoslovskih gorah in gozdovih" je v oddaji 18. julija poročala, da so poveljniki kvizilinskih vojaških oddelkov pobežili v mesta in iskali zavetja pri nemških gestapovcih. Omenjeni so bili Kosta Pečanec, vojvoda Blasko, Milija Majstorovič in Spasenič. Pobežnilo so iz bojnih pred ljudstvom, ker so onečastili Srbe.

Nov grob v Penni

Emleton, Pa.—Dne 12. junija je tukaj umrla Rose Kozuh, roj. Peca, stara 56 let in doma iz Malih Vodenic, fara Kostanjevica na Dolenjskem. V Ameriki je bila od leta 1912, zadnjih 25 let na farmi. Zapušča moža, sina, ki je v vojni na Novi Gvineji, brata v Wyomingu, sestro Josephine Dolinar v Chicagu in štiri sestre v stari domovini.

Is Chicago

So, Chicago.—Pri delu je bil močno poškodovan Frank Sommers (Samotorčan), sin Lovrence Samotorčana. Nahaja se v bolnišnici.—V bolnišnico se je morala podati na operacijo, katero je srečno prestala, Angela Novak.—Družina Joseph in Frances Gomilar je dobila sinčka.

Rojenice

Latrobe, Pa.—Zakonca Math in Mary Hribar sta dobila prvojenčka, SNPJ pa novega člana. Mlada mama je hči Mary in Johna Fradela, oče pa je sin Hribarjeve družine iz Lloydela. Poročena sta tri leta. Pred desetimi dnevi je hči mladi oče v službo Strica Sama. Prideljen je bil mojarici in se nahaja v Ft. Schuylerju, Bronx, N. Y. Čestitke!

Is Minnesota

Duluth, Minn.—Tukaj je po daljši bolezni v bolnišnici umrl George Spehar, star 65 let, rojen v Jugoslaviji. V tem mestu je živel 30 let. Tukaj zapuščal brata, v Keewateenu sestro, poročeno Jugovich, v Calumetu, Mich., pa drugo sestro, poročeno Sterk. Bil je član ABZ in HBZ.—V Virginiji je umrla v bolnišnici Mary Bobentz, ki zapuščala štiri hčere in tri sinove (dva pri vojakihi). V mestni bolnišnici v Virginiji je umrla tudi Margarete Bohine iz McComberja. Na Elyju in okolici je živel čez 30 let. — Mary Mihelech (Mihelech?) iz Soudana je od sina Joeva prejela telegram, da je bil pri invaziji Francije 15. junija resno ranjen, zdaj pa je bil pripeljan z letalom iz Anglije v New York. Kako resno so poškodbe, družini ni znano, toda sodi se, da bo moral ostati dalj časa v bolnišnici.

Senator vidi polom nacijske Nemčije

Topeka, Kans., 24. jul.—Senator Capper je dejal, da je dobil poročila iz različnih virov, ki kažejo možnost poloma nacijske Nemčije v bližnji bodočnosti. "Ako bodo ruske armade prodirale naprej s tako naglico kot sedaj, se bo odpor nemške sile zrušil na vseh frontah," je rekel Capper. "Polomu Nemčije bo sledila kapitulacija Japonske."

Naciji ustanovili nov režim v Albaniji

Washington, D. C., 24. jul.—Časniška agentura DNB poroča, da so naciji ustanovili nov lutkarski režim v Albaniji. Predsednik nove vlade je Fiqri Dine. On je nasledil premijerja Mitrovica, ki je po poročilu agenture resigniral. Člani nove vlade so Ekrem Vlora, Rifat Begolij, Gjon Markaj, Motcho Muka, Rok Geraj in Musa Biylbega.

Nemci ustrelili ameriške letalce

Curih, Švica, 24. jul.—List Neue Zurcher Zeitung poroča, da so Nemci ustrelili tri ameriške letalce, ki so morali pristati na nemškem ozemlju pri Konstantu.

Eisenhower in De Gaulle jih proglasila za redne vojake

Berlin jih ne priznava

London, 24. jul.—Ker Nemci streljajo francoske partizane kot "teroriste" ali "bandite", je general Eisenhower, vrhovni poveljnik zavezniških armad v Franciji zagrozil nacijem, da bodo morali po vojni odgovarjati za vsak tak zločin.

Obenem je Eisenhower izdal naredbo, s katero je proglasil vse francoske partizane za francosko civilno armado, ki je del zavezniške armade. Vrhovno zavezniško poveljstvo je s tem proglasilo partizane za redne vojake.

Podobno odredbo je izdal tudi general De Gaulle, načelnik francoske provizorične vlade v Alžirju. Vse aktivne in rezervne oficirje bivše francoske armade je pozval, naj čakajo na nadaljnja povelja.

Eisenhower je izdal svoj proglas in posvaril Nemce potem, ko je berlinska radijska postaja poročala, da je bilo v južni Franciji ustreljenih 480 "teroristov". Neko drugo poročilo iz Francije pravi, da so Nemci iz neke vasi napravili francoske Lidice. V vasi so menda zasacili več partizanov, nakar so zgnali skupaj vse prebivalstvo in jih postrelili. Od okrog 800 vaščanov jih je pobežnilo le osem.

Na Eisenhowerjevo proklamacijo je Berlin odgovoril po radiu, da njegova odredba ne bo spremenila položaja. Nemško vrhovno poveljstvo bo še naprej postopalo s partizani kot s "teroristi", ki bodo na mestu ustreljeni. Berlin se sklicuje na neko mednarodno pogodbo, sklenjeno v Hagu, ki proglasa civilne upornike v vojni za zločince, ki so podvrženi smrtni kazni. Dalje se Berlin sklicuje tudi na pogoje pogodbe, katero je francoska vlada podpisala po kapitulaciji Francije in potem v Vičhyju izdala več odredb proti partizanom.

Notranji položaj v Franciji je tak, da Nemci niti z največjimi represalijami ne bodo ustavili odpora prebivalstva in splošne

sabotaže. Sploh čim več partizanov in drugih bodo pobili, toliko bo več odpora s strani ljudstva. Po velikem porazu in še večjem trpljenju vstaja zopet oni duh Francije, ki je v veliki francoski revoluciji dvignil prapor svobode, bratstva in enakopravnosti. In Francozi so pripravljeni umirati za te ideale, ne pa za obrambo socialne in politične vichy.

Churchillov sin ušel smrti

London, 24. jul.—Majoor Randolph Churchill, sin britskega premijerja, in pisateljica Evelyn Waugh, sta se izognila smrti, ko je transportno letalo, na katerem sta se nahajala treščilo na tla in zgorelo. O tem poroča reprezentant reporterjev zunanjih listov iz Jugoslavije.

Roosevelt bo morda obiskal Francijo

London, 24. jul.—List Express poroča, da bo morda predsednik Roosevelt obiskal ameriške čete, ki se bore proti Nemcem v Franciji. Konferenca z voditelji zavezniških držav, je možna z ozirom na dogodke, ki se vrše v Nemčiji.

Nova japonska hladna kriza

Štirje člani kabineta odstopili

Washington, D. C., 24. jul.—Radio Tokio je naznanil resignacije štirih članov japonske vlade, kar je dokaz, da je nastala nova kriza kot posledica udarcev, katere dobiva japonska oborožena sila na Pacifiku.

Odstopili so general Nobuyuki Abe, Tsuneo Kamenitsu, Shansuke Kishi in Ryusaku Endo. Radijsko naznanilo omenja možnost resignacij nadaljnjih članov kabineta, ki je nasledil vlado premijerja Toja zadnji teden.

Predsednik nove japonske vlade je general Kuniaki Koiso. Uradna časniška agentura Domej poroča, da je Koiso izjavil, da bo Japonska ojačila zvezo z Nemčijo in vztrajala v vojni do končne zmage. Dalje je rekel, da bo apeliral na nevtralne države za kooperacijo z Japonsko.

Berlinske jetnišnice natrpne z jetniki

Madrid, Španija, 24. jul.—Sem dospela poročila trdijo, da so jetnišnice v Berlinu natrpne s civilisti in vojaškimi častniki, ki so bili aretirani po ponesečenem atentatu na Hitlerja. Veliko število jetnikov je bilo ustreljenih.

Proklamacija poljskega sveta

Nova kriza v rusko-poljskih odnosih

London, 24. jul.—Novi poljski svet za narodno osvoboditev, ki ga tvori reprezentantje podtalnih poljskih grup in poljskih beguncem v Rusiji, je objavil proklamacijo v nekem kraju osvobodjene Poljske, s katero je udaril po poljski ubežni vladi v Londonu in se proglasil za edino legalno poljsko vlado. Zadevno naznanilo je oddala moskvska radiopostaja.

Priglasuje se, da bo proklamacija provocirala novo in resno krizo v rusko-poljskih odnosih. V tej je med drugim rečeno, da je bila organizirana enotna poljska armada, ki vključuje enote poljske ljudske armade na Poljskem in v Rusiji, kakor tudi imenovano vrhovno poveljstvo.

Proklamacija je bila izdana v Celmu, kraju na zapadni strani Curzonove linije, ki ga Moskva priznava za pristno poljski. Načelnik poljskega sveta za narodno osvoboditev je M. Morawski, ki je nedavno pobežnil v Rusijo, podnačelnica pa Wanda Wasilevska, voditeljica Zveze poljskih rodoljubov v Rusiji. Kot člana sta omenjena Andrzej Witas, polbrat Vincenta Witosja, bivšega poljskega premijerja, ki je bil izgnanec v Rusiji pred izbruhom vojne, in general Rolaymierski. Slednji je vrhovni poveljnik poljske armade v Rusiji.

Morawski uživa velik prestiž, ker je ostal na Poljskem kot vodja podtalnih grup. Rolaymierski je pretrgal stike s poljsko ubežno vlado preteklo leto.

Churchillov sin ušel smrti

London, 24. jul.—Majoor Randolph Churchill, sin britskega premijerja, in pisateljica Evelyn Waugh, sta se izognila smrti, ko je transportno letalo, na katerem sta se nahajala treščilo na tla in zgorelo. O tem poroča reprezentant reporterjev zunanjih listov iz Jugoslavije.

Roosevelt bo morda obiskal Francijo

London, 24. jul.—List Express poroča, da bo morda predsednik Roosevelt obiskal ameriške čete, ki se bore proti Nemcem v Franciji. Konferenca z voditelji zavezniških držav, je možna z ozirom na dogodke, ki se vrše v Nemčiji.

Nova japonska hladna kriza

Štirje člani kabineta odstopili

Washington, D. C., 24. jul.—Radio Tokio je naznanil resignacije štirih članov japonske vlade, kar je dokaz, da je nastala nova kriza kot posledica udarcev, katere dobiva japonska oborožena sila na Pacifiku.

Odstopili so general Nobuyuki Abe, Tsuneo Kamenitsu, Shansuke Kishi in Ryusaku Endo. Radijsko naznanilo omenja možnost resignacij nadaljnjih članov kabineta, ki je nasledil vlado premijerja Toja zadnji teden.

Predsednik nove japonske vlade je general Kuniaki Koiso. Uradna časniška agentura Domej poroča, da je Koiso izjavil, da bo Japonska ojačila zvezo z Nemčijo in vztrajala v vojni do končne zmage. Dalje je rekel, da bo apeliral na nevtralne države za kooperacijo z Japonsko.

Berlinske jetnišnice natrpne z jetniki

Madrid, Španija, 24. jul.—Sem dospela poročila trdijo, da so jetnišnice v Berlinu natrpne s civilisti in vojaškimi častniki, ki so bili aretirani po ponesečenem atentatu na Hitlerja. Veliko število jetnikov je bilo ustreljenih.

Domače vesti

Nov grob v Penni

Emleton, Pa.—Dne 12. junija je tukaj umrla Rose Kozuh, roj. Peca, stara 56 let in doma iz Malih Vodenic, fara Kostanjevica na Dolenjskem. V Ameriki je bila od leta 1912, zadnjih 25 let na farmi. Zapušča moža, sina, ki je v vojni na Novi Gvineji, brata v Wyomingu, sestro Josephine Dolinar v Chicagu in štiri sestre v stari domovini.

Is Chicago

So, Chicago.—Pri delu je bil močno poškodovan Frank Sommers (Samotorčan), sin Lovrence Samotorčana. Nahaja se v bolnišnici.—V bolnišnico se je morala podati na operacijo, katero je srečno prestala, Angela Novak.—Družina Joseph in Frances Gomilar je dobila sinčka.

Rojenice

Latrobe, Pa.—Zakonca Math in Mary Hribar sta dobila prvojenčka, SNPJ pa novega člana. Mlada mama je hči Mary in Johna Fradela, oče pa je sin Hribarjeve družine iz Lloydela. Poročena sta tri leta. Pred desetimi dnevi je hči mladi oče v službo Strica Sama. Prideljen je bil mojarici in se nahaja v Ft. Schuylerju, Bronx, N. Y. Čestitke!

Is Minnesota

Duluth, Minn.—Tukaj je po daljši bolezni v bolnišnici umrl George Spehar, star 65 let, rojen v Jugoslaviji. V tem mestu je živel 30 let. Tukaj zapuščal brata, v Keewateenu sestro, poročeno Jugovich, v Calumetu, Mich., pa drugo sestro, poročeno Sterk. Bil je član ABZ in HBZ.—V Virginiji je umrla v bolnišnici Mary Bobentz, ki zapuščala štiri hčere in tri sinove (dva pri vojakihi). V mestni bolnišnici v Virginiji je umrla tudi Margarete Bohine iz McComberja. Na Elyju in okolici je živel čez 30 let. — Mary Mihelech (Mihelech?) iz Soudana je od sina Joeva prejela telegram, da je bil pri invaziji Francije 15. junija resno ranjen, zdaj pa je bil pripeljan z letalom iz Anglije v New York. Kako resno so poškodbe, družini ni znano, toda sodi se, da bo moral ostati dalj časa v bolnišnici.

Senator vidi polom nacijske Nemčije

Topeka, Kans., 24. jul.—Senator Capper je dejal, da je dobil poročila iz različnih virov, ki kažejo možnost poloma nacijske Nemčije v bližnji bodočnosti. "Ako bodo ruske armade prodirale naprej s tako naglico kot sedaj, se bo odpor nemške sile zrušil na vseh frontah," je rekel Capper. "Polomu Nemčije bo sledila kapitulacija Japonske."

Naciji ustanovili nov režim v Albaniji

Washington, D. C., 24. jul.—Časniška agentura DNB poroča, da so naciji ustanovili nov lutkarski režim v Albaniji. Predsednik nove vlade je Fiqri Dine. On je nasledil premijerja Mitrovica, ki je po poročilu agenture resigniral. Člani nove vlade so Ekrem Vlora, Rifat Begolij, Gjon Markaj, Motcho Muka, Rok Geraj in Musa Biylbega.

Nemci ustrelili ameriške letalce

Curih, Švica, 24. jul.—List Neue Zurcher Zeitung poroča, da so Nemci ustrelili tri ameriške letalce, ki so morali pristati na nemškem ozemlju pri Konstantu.

Nacijska čistka se raztegnila na fronte

Krvave bitke v Berlinu in drugih mestih

Churchill napovedal polom

London, 24. jul.—Nacijska čistka rebelnih vojaških častnikov se je razširila na fronte v Rusiji, Franciji in Italiji. Poročila iz Francije pravijo, da je bilo osem poveljnikov nemške oborožene sile na teh frontah aretiranih ali odstavljenih.

Iz poročil je razvidno, da ima klika, ki je skušala strmoglaviti Hitlerjev režim, pristaše med generali. Poleg osemih poveljnikov na vzhodni fronti so gestapovci aretirali in morda ustrelili poveljnike nekaterih nemških divizij v Franciji. Feldmaršal Albert Kesselring, poveljnik nemške armade v Italiji, je bil aretiran. General Johannes Blaskowitz, poveljnik nemške sile na ozemlju pri Bordeauxu, ki je dal ukaz svojim četam, naj bodo pripravljene na vse eventualnosti, je ta ukaz preklicjal, ko je bil informiran, da se je atentat na Hitlerja ponesrečil. Kje se on zdaj nahaja, ni znano.

Mnenje prevladuje, da je Hitler prevedel prvo fazo krize po eksekuciji nekaterih generalov in zarotnikov. Elitna garda in gestapovci imajo še kontrolo v notranjosti Nemčije. Hitler je podelil veliko oblast Heinrichu Himmlerju, načelniku Gestapa, v zadevah vzdrževanja reda v Nemčiji.

Nepotrjena poročila govore o krvavih bitkah v Berlinu in drugih nemških mestih, kakor tudi o padanju bojnega razpoloženja med nemškimi vojniki na vseh frontah. Angleška časniška agentura Reuters poroča o bitkah med gestapovci in nemškimi vojniki.

V Berlinu, Kielu, Stettinu, Monakovu, Bremenu in Koenigsbergu je bilo oklicano vojno stanje. Izgleda, da nemške mase, izmučene in terorizirane, so brezbrizne. Borba za oblast je med naciji in junkerji.

Premier Churchill je prvi komentiral položaj v Nemčiji po povratku v London iz Normandije. On je govoril pred 500 člani britskega letalskega zbora, ko je njegovo letalo pristalo na letališču. "Vsa znamenja kažejo, da se nacijska Nemčija zviija v kréh resne notranje krize," je dejal. "V tem momentu ne more nihče podati točne slike o obsegu krize. Očitno je, da se nacijska sila krha in da je polom blizu. Upam, da bo vojna v Evropi kmalu zaključena s popolno zmago zavezniške sile."

Odpor proti nacijem v Avstriji

London, 24. jul.—Radiopostaja Svobodna Avstrija poroča, da se odpor proti nacijem širi v Avstriji. "Partizani se bore proti nacijem na Koroškem in Štajerskem," pravi poročilo. "Omeniti je treba, da so Avstrijci pod strogim nadzorstvom in da je omrežje špionov na delu. Ne smete se obotavljati v rabi orožja, kadar je potrebno. Ustanovite vojaške odbore, kjer je mogoče, in pomagajte dezertarjem iz nemške armade."

Danci so na nacijski terorizem odgovorili z generalno stavko v Kopenhagenu. Z njo so prenehali lelo tedaj, ko je nemška okupacijska oblast kapitulirala na vsej črti.

PROSVETA THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodnina za Združene države (sven Chicago) in Kanado \$5.00 na leto...

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenarobnih člankov se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

TO IN ONO

Besemer, Pa. — Prav tako bom začela pisati ta dopis kot neizkušena ljubica pismo svojemu izvoljencu.

Novice iz naše nasebine so bolj kratke in ne posebno vesele. Nesreča nikoli ne počiva, pravi stari, a resničen pregovor.

Suša nam zdaj vidno škoduje. Tako se lahko zgodi, da bo ves trud in delo zaman. Svet se je menda zavrtel, tako da je danes vse drugače.

Čitam dva časopisa. To je moje največje veselje. Dopisi mi ugajajo, toda ne taki, ki so zbadljivi.

V vasi, kjer sem zagledala luč sveta, sta bila dva soseda. Nekega dne sta se sprla. Eden bi rad prepir nadaljeval, a drugi ne.

Vsem ljudem se nikoli ne more ustreči. Ako je enemu prav, pa drugemu ni. Prav tako je z dopisi.

V sedanjih razmerah je težko kaj veselega pisati. Matere so žalostne in v skrbeh za svojimi ljubimi sinovi, ki se nahajajo v vojni.

Za danes naj zadostuje. Po zdrav vsem čitateljem Prosvete in prav tako vsem članom SNPJ.

Ivana Zakrsek.

"IZ ZGODOVINE"

Cleveland, O. — Jaka Debevec, ki izdaja svojo silno učeno Ameriško domovino, je lep močičelj: prijazen, krepkega života, s precej veliko glavo, v kateri pa je veliko puhlosti.

Jaka misli, da lahko piše iz preteklosti, ali kakor pravi on, iz zgodovine javnega življenja ameriških Slovencev. Toda, Jaka bi se moral zavedati, da je to silno nevarno in nehalčno delo.

Kitaški vojak, na straži na nekem tajnem letališču na Kitajskem.

Kitaški vojak, na straži na nekem tajnem letališču na Kitajskem, odkoder so ameriški novi "super-bombniki" tipa B-29 napravili še par poletov nad Japonsko.

oseb, kot sta Ethin Kristan in Louis Adamič.

Jaka in njegova klika ima Kristana in Adamiča že dolgo časa v želodcu. Toda Jaka se moti, ako misli, da se mu bo posrečilo očrtniti ta dva zaslužna moža pred našim narodom.

Jaka, ki je po mojem mnenju najslabši žurnalist med ameriški Slovenci, bi se rad radeval iz Kristanovih del in imenuje Kristana "očko starčka".

Slovenski narod ve, da je Kristan star in je ponosen na njegovo starost. A poleg tega pa je tudi poštenjak, bojevnik z velikimi skušnjami in se svetli kot kristal v primeri z vami.

Resnica je, da Kristan ni dosegel z Republikanskem združenjem tisto, česar je želel, namreč da bi postala Jugoslavija republika, toda to bo toliko bolj gotovo dosegel to pot.

Kaj pa je zato, ako je v kraljevini Jugoslaviji sprejel službo? S tem ni zagrešil nič in njegov ugled ni zato nič manjši.

Ysak poštem Slovenec želi, da bi Kristan uspešno dosegel svoj cilj, le Jakec in njegova klika so proti njemu.

Jakec se tudi močno norčuje iz Adamičevih knjig in njegovega pisananja, pri tem pa se ne zaveda, da je podoben paglavcu, ki se skriva za plotom in kaže dolg jezik.

No, sedaj pa si ogledimo drugo stran zgodovine. Ogledjmo si naše katoliške stebre, ki nam hočejo vsiliti njih način življenja, to je, da ostane vse po staremu, ali pa, da se pomaknemo nazaj za par sto let.

Taki so katoliški stebri! Pogledjte se malo v zrcalo in videli boste, kako ste lepi po duši. Toda na tem mestu ne bom drugega dejal kot to: nekateri ljudje se poslužijo vsakega sredstva, pa naj bo še tako nizko, samo da dožejo svoj cilj.

Taki so katoliški stebri! Pogledjte se malo v zrcalo in videli boste, kako ste lepi po duši. Toda na tem mestu ne bom drugega dejal kot to: nekateri ljudje se poslužijo vsakega sredstva, pa naj bo še tako nizko, samo da dožejo svoj cilj.

John Filipič.

MALO ŽIVLJENJEPISA

III

Fierminie, Pa. — Kmalu po stavki pa sva s svakom prejela pismo od Jakoba Oblaka iz Colorada.

Nismo se dolgo obotavljali. Pospravili smo svojo prtljago in odpotovali. Z nama je šel tudi Matija Škerl, doma nekje od Crknice.

Na koncu vam želimo čim več uspeha na društvenem in prostvetnem polju in se vam še enkrat zahvaljujemo za vaše usluge.

Ena izmed 16 nemških bojničark, ki so jih ameriški vojaki zajeli v neki bolnišnici v Cherbouргу, Francija, in potem poslali nazaj nemški armadi med kratkim premirjem.

stolčku ves čas, vi ste ga pa blagoslovljali! In potem, ko je bila banka že "zafurana", je še vedno dobro plačo vlekel.

Potem smo se napotili k prijatelju Jakobu Oblaku. Povedali smo mu, da smo delo že dobili. Oblak je bil tedaj že poročen in pri njem so bili delavci na hrani in stanovanju.

Delo smo dobili v tistem premogovniku, v katerem je eksplozija ubila 60 delavcev. Zasluzili smo dobro in prvega delavca smo videli samo enkrat na mesec, to je bilo tedaj, ko je prišel zmerit naše delo.

Pivo je bilo zelo drago. Če se ne motim, so nam računali 15 centov za steklenico. Pili pa smo tudi neke vrste črno vino, ki je stalo 65 centov galon.

Ker nas je bila lepa skupina, smo ustanovili društvo SNPJ, kateremu smo dali ime "Zora". Številka društva pa je bila 25.

Nekega dne pa nas je obšla velika žalost in strah. Ko smo domov prihajali z dela, je nenadoma zagrmelo, da so se stresle hiše.

Nekega dne pa nas je obšla velika žalost in strah. Ko smo domov prihajali z dela, je nenadoma zagrmelo, da so se stresle hiše.

Na koncu vam želimo čim več uspeha na društvenem in prostvetnem polju in se vam še enkrat zahvaljujemo za vaše usluge.

In tako sva se šlo z bratom po dolgih letih. Delo sem dobil in ni bilo slabu. Prav tako so mi ugajali kraji in tudi klima.

Kontrakt med UMW in družbo je potekel in tako smo na dan prvega aprila zastavljali. Ker so ljudje govorili, da bo stavka trajala dolgo časa, jaz pa sem čital v Glasu naroda, da odpelje ladja Panonija 10. aprila iz New Yorka v Trst.

Potem se je pričelo študiranje, ali bi doma ostal ali bi se zopet napotil v svet. Končno sem prišel do zaključka, da grem še enkrat v svet, in sicer za nedoločen čas v Ameriko.

In tako smo se končno iznašli v Herminieju, Pa. Našim ženam ni nič kaj ugajalo. Ali je to Amerika? so vpraševale. Povedal sem, da ni tako lepo kakor v stari domovini, toda imeli bomo več kruha, boljši zaslužek.

V Herminieju tedaj še ni bilo veliko Slovencev. V premogovniku je delalo kakih 45 delavcev, a hiš so imeli pripravljenih pa 260.

PISMO IZ JUŽNE AMERIKE

Buenos Aires, Argentina. — V imenu "Našega doma" in Gospodarskega podpornega društva Slovencev v Buenos Airesu in okolice Ville Devote se vam najlepše zahvaljujem za pošiljanje Prosvete.

Vaš list nam ugaja tudi zato, ker prakticira demokracijo v pravem pomenu besede. To je najbolj razvidno iz dopisov vaših starih bojevnikov.

Pri nas je danes vse drugače. Srečni bi bili, ako bi se mogli tako prosto izražati, kakor se izražajo vaši dopisniki.

Za "Naš dom". Vinc Zalagelj.

AGITIRAJTE ZA PROSVETO

Revolucionarno leto 1848

Talpa

Splošna reakcija, ki je zavladala v Evropi po l. 1815, je bila logična posledica, da je angleška vlada iz konkurenčnih razlogov in v zvezi s fevdalnimi silami evropske celine vrgla dediča francoske revolucije: Napoleona. Da bi se reakcija tem bolj obvarovala, je Rusija ustanovila sveto alijanco, zvezo evropskih reakcijskih držav; glavno vlogo v tej alijanci pa je imel avstrijski spletarski kancelar Metternich. Slednji se je na eni strani naslanjal na glavno trdjavno reakcijo — Rusijo, na drugi strani pa je s svojim vplivom v nemškem bundestagu tlačil vsako svobodnejše gibanje v Nemčiji, dočim se je doma vzdrževal s ščuvanjem naroda proti narodu; njegov vpliv je segal tudi globoko v Italijo, kjer je v severnih pokrajinah uvedel najstrožji avstrijski režim, dočim je v srednji in spodnji Italiji utrjeval prestole malih vladarskih rodbin in papežev države. Toda poleg naštetih je imela evropska reakcija še eno središče, namreč Pariz, kjer si je reakcija ustvarila kraljestvo.

Z reakcijo je bil v Evropi utrjen fevdalni družbeni red, a ne za dolgo. Po silnih izumih 18. in prve polovice 19. stoletja so produktivne sile povsod narasle. Izmed iznajdb naj predvsem omenimo mehanični tkalni stroj in železniško lokomotivo. V Angliji, klasični deželi kapitalizma, je imel kapitalistični razred svobodne roke, pa tudi v Evropi je začela moderna industrija poginjati iz tal. Fevdalizem je postal ovira napredka: proti njemu je vstala buržoazija s proletariatom, ki ga je sama ustvarila, spodaj so mrmrale ogromne nezadovoljne kmetijske množice, ki so fevdalne okrove zmeraj težje prenašale. Vsa ta nasprotja je mogla odpraviti edino vrsta revolucij, o katerih pravi Marx, da so lokomotive zgodovine. Na čelo vsega celinskega gibanja je zopet stopila Francija, ki je bila prvi civilizacijski, narodne enotnosti in centralizma v to tudi najprej poklicana. Prvi sunek v trilo reakcionarno evropsko zgradbo se je izvršil že le 1830, ko je v Franciji izbruhnila juljska revolucija.

I. Pariška julijska revolucija
Rešitelj francoskega meščanskega razreda, ki je bil v veliki revoluciji ogorčen od nižjih plastí, je bil Napoleon. Spravil je proletariata na bojna polja, kjer ga je vodil od zmage do zmage, dočim je doma meščanski razred dobro služil kot vojni liferant in ob enem uredil državo v svojem smislu. L. 1804 je bil novi red že toliko utrjen, da se je smel Napoleon za plačilo kronati za francoskega kralja.
Vse to pa ni bilo v račun prvi evropski kapitalistični deželi Anglije, ki je ljubosumno zrla na napredek Francije, gledajoč v njej nevarnega konkurenta na svetovnem trgu. Angliji je bilo jasno, da bo ohranila svetovni monopol samo tedaj, če pada evropska zopet v srednji vek in če uniči Napoleona. Vprav zato je organizirala evropsko fevdalno reakcijo v močno zve-

zo. Tako je Napoleon propadel ob množici armad, ki jih je reakcija proti njemu spravila na bojna polja, ob angleškem demaržu in ne najmanj radi izdaje francoskega meščanstva, ki so mu postale vojne predrage; njegovo gospodarstvo je bilo že toliko utrjeno, da se mu proletariata zaenkrat ni bilo treba bati. Tako je končal Napoleon svojo pot v pregnanstvu na Sv. Heleni.

Po Napoleonovem padcu je postal francoski kralj Ludvik XVIII. (1815—1824) iz hiše Bourbon, brat v veliki revoluciji ogblavljenega Ludvika XVI. je skušal uvesti v Franciji zopet razmere, kakršne so vladale pred l. 1789: v deželi je zopet zavladalo plemstvo z višjo duhovščino. Ni pa napravil samo v domači deželi "reda", nego je udušil l. 1823 z vojsko liberalno gibanje španske buržoazije, še preje pa revolucijo v italijanskih mestih. Tako je delil z Avstrijo slavo, da je postal krvnik narodne svobode.

Ludvik XVIII. je sledil njegov brat Karel X. (1824—1830). Dočim je Ludvik XVIII. pustil še nekatere liberalne svobodščine, brez katerih bi se gospodarsko življenje ne moglo razvijati, nedotaknjene, je Karel X. uničil tudi te, s čimer je ogrozil meščansko eksistenco. Odredil je, da mora meščanski razred plačati plemiškim emigrantom odškodnino za zaplenjena veleposilstva, uvajati je začel cenzuro, skušal je doseči vrnitev cerkvenih posestev cerkvi, šolstvo je izročil verskim kongregacijam, poklical v deželo jezuite, parlament pa napravil brezpomenben.

Cim bolj je Karel X. jadrval v reakcijo, tem bolj se je meščanski razred spominjal svojih revolucionarnih tradicij. Ogorčen pri mošnji je stresel s sebe mir: med buržoazijo so nastajale zarote in tajni klubi. Da bi to gibanje na levo zajel, je Karel X. poveril vladlo Polignacu, reakcionarju stare šole; 25. julija 1830 pa je odpravil tiskovni zakon, poslalsl volilni zakon ter razveljavil zadnje volitve, ki je v njih opozicija zmagala. Te odredbe so povzročile silno ogorčenje najprej pri časnikařjih, in ker so začeli ti širiti nemir, se je razburjenje preneslo na borzo, kjer so začeli vrednostni papirji padati. Splošni opoziciji so se tako pridružili še bančniki, spekulanti in delničarji. Gibanje se je kmalu preneslo na ulice: ko je nastopilo vojaštvo, ga je delavstvo sprejelo s strelji in kamenjem in vojaštvo se je moralo umakniti. 29. julija je skušala deputacija parlamenta in veleburžoazije doseči od vladarja preklic "ordinanc", toda bilo je že prepozno: množica je vdrla v Tuileries, odstavila Karla X., posle pa je prevzela proviziorna vlada.

V juljski revoluciji so se botili na barikadah predvsem delavci; njihova zahteva je bila republika. Toda meščanski razred se ni dal dvigniti s sedla, imel je že pripravljeno novo vladařja, to pot iz hiše Orleans. 9. avgusta 1830 je zasedel francoski prestol "meščanski" kralj Louis Philippe (1830—1848).

2. Francija med dvema revolucijama (1830—1848)

Z meščanskim kraljem je v Franciji znova zavladal meščanski razred. Ne ves, nego samo del njegov, in sicer finančna buržoazija, kamor štejejo bankirje, borzne in železniške kralje, lastnike rudnikov in gozdov. Začetek nove dobe je l. 1830 pravilno označil liberalni bankir Lafitte z besedami: "Odslej bodo vladali bankirji". Njegov reprezentant je bil Louis Philippe, ki je bil po rojstvu in imenu sicer aristokrat, a je živel docela v meščanskem slogu: namesto krone je nosil klobuk, namesto žezla neizogibni špečnik. Tako opravljen se je rad sprehajal po pariških ulicah ter ogovarjal znane meščane.

Kako pa se je finančna buržoazija obdržala na vladi? Juljska monarhija je bila radi finančnih stisk docela odvisna od nje: posojala si je od nje denar, zato pa ni zviševala davkov. Nestrpna zadovoljenost vlade je bila za finančno "aristokracijo" glavni vir njenih spekulacij; vsako novo posojilo je pomenilo novo ogoľjanje države, ob enem pa odvzem denarja publiki, kajti v finančne skrivnosti so bili posvečeni samo veliki finančniki, ki so imeli svoje ekspozente v vladi; tako so lahko publiki po mili volji eksploatirali. Posledica tega sistema je bila čudovito nagla obogatitev vladajoče meščanske frakcije, ob enem pa propadanje malih kapitalistov. Vladajoča meščanska frakcija pa ni eksploatirala samo državnih posojil, nego tudi gradbe železnice in sicer tako, da je nprtila bremena za zidanje na ratne državi, sama je pa spravila dobiček.

Ob teh finančnih se je moral razbiti vsak poizkus reforme. Marx ima zato docela prav, ko pravi, da je bila juljska monarhija delniška družba za eksploatacijo francoskega narodnega premoženja: dividende so si delili ministri, poslanci in njihov privesek, ravnatelj te d. d. pa je bil Louis Philippe.

Dočim je finančna aristokracija sedela na prestolu, diktila zakone in oddajala državne službe, pa je bila industrijska buržoazija docela odrinjena od vlade. Vkljub temu pa je izboljševala produkcijo, da se je silno dvignila, kakor nam povedo sledeče številke:

L. 1831 izkopeno 2 milijona ton premoga; 1847—7,5 milijona ton.

L. 1831 — 616 parnih strojev v industriji; l. 1847—4853.
(Dalje prihodnjic.)

Urad za prehrano vzdržuje cene

Kupil je množine jajc, da pomaga farmerjem

Washington, D. C. — Urad za vojno prehrano naznanja, da je med 1. januarjem in 30. junijem kupil čez šest milijonov zabojev jajc, kar skupaj znaša 10 tisoč železniških vozov, z namenom, da pomaga farmerjem pri vzdržanju cen jajcem.

Skupna produkcija jajc je v omenjeni dobi znašala čez 35 milijard, kar znaša 165 tisoč železniških vozov. S tem se je dosegel najvišji rekord v produkciji jajc v Združenih državah. Ta produkcija je dosegla svoj višek v maju in juniju. Urad za vojno prehrano je kupil 285 železniških vozov jajc, torej več ko 170 tisoč zabojev, poleg tega pa velike množine posušenih jajc v obliki praška.

Velike množine nakupljenih jajc so prišle iz države Illinois. Ta velika množina jajc, ki jo je kupila vlada, pa se ne bo vrgla na trg. Več ko tri tisoč železniških tovornih vozov jajc je vladna agencija razdala šolam, raznim ustanovam in sirotišnicam, nekaj jih je bilo shranjenih v hladilnicah, dočim je bilo osemsto vozov jajc prodanih trgovcem po tržni ceni.

Urad za vojno prehrano ima poseben program, katerega se drži, da ne padejo cene kmetijskih produktov. To je potrebno, kajti nadprodukcija te ali one prehrane, ako se njene cene ne kontrolirajo, bi povzročila krah in škodo farmerjem.

V Bretton Woodsu, New Hampshire, so se zadnje dni vršila važna mednarodna konferenca za ureditev svetovnega denarstva in ustanovitve svetovne banke, ki naj bi pospeševala mednarodno trgovino. Konferenca so se udeležili zastopniki 44 držav. Na sliki so: Kanadski finančni minister J. L. Laley, ameriški zakladničar Henry Morgenthau, predsednik konferencie, in sovjetski pomočnik komisar za zunanje trgovine M. S. Stepanov.

Osma obletnica trgovske mornarice

Office of War Information, Washington, D. C.

Graditev ene največjih svetovnih trgovskih mornaric za invazijo Francije se je začela pred osmimi leti, 29. junija 1936, ko je bil odoben dekret trgovske mornarice, je delal podadmiral Emory S. Land, predsednik pomorske komisije na osmo obletnico tega zakona.

Pomorski komisiji pripisujejo, da je "razvila floto, ki lahko služi kot morska in vojaška pomoč v slučaju vojne ali narodni skrajni potrebi. Sestoji "iz najboljših opremljenih, najvarnejših in najbolj pripravljanih vrst ladij, zgrajenih v Združenih državah, ki jih upravlja z izvežbano in izurjeno osobo."

Izjava, ki jo je dal pred kratkim Leo T. Crowley, zunanji ekonomski upravitelj, kaže, kako ogromno delo je morala trgovska mornarica opraviti tiste mesece pred otvoritvijo osvobodilne borbe.

Od 1. januarja do 1. aprila tega leta je bilo prepeljanih 230 tankov in 6.000 drugih motornih vozil na teden iz Združenih držav zaveznikiškim silam. V 91 dneh je bilo skupno prepeljanih 3.000 tankov in 90.000 drugih vozil, v številni tanke rušilce, kamjone in "jeepe."

"Prečesjen del teh prepeljav je šlo v Anglijo," pravi Crowley. "Velike množine so šle tudi na Daljni vzhod in na pacifiška pozorišča za vojno proti Japoncem, sovjetom na vzhodno fronto in pa v sredozemska pozorišča."

Nemogoče bi bilo prepeljati te tako važne stvari, ki pomenijo življenje in smrt zaveznikiškim silam; in ker ladja ne more jedrati brez popolne posadke, lahko en sam mornar zadrži ladjo in tako tudi važni tovor na vojno fronto.

Da so se mornarji zavedali svoje odgovornosti, je pokazalo velikansko število prijav v tednu invazije za vrnitev na morje. Nekateri mornarji so bili tako željni, da bi bili pri začetku invazije, da so se, kakor pravijo, izognili vožnji domov iz Anglije in se vpisali na trgovske ladje, ki so bile aktivno udeležene pri invaziji.

V svoji izjavi je odbor sporočil industriji, da bodo nadaljevali s prilagojenjem bonusov v soglasju s spremembami v vojni riziki, dokler bo sedanji spopad trajal.

Predstavniki operatorjev in zvez, ki so prisostvovali sestanku 6. junija 1944, so podpisali sporazum, ki je znan kot "osnovna sprava," ki je bil izvršen 19. decembra 1941.

Ta sporazum zagotavlja, da bo odbor ustanovil bonuse za vojno riziko v splošno in vojno varovalništvo za vse mojstre, oficirje in mornarje, ki so upesilni na ladjah Združenih držav. Može, ki bi se radi vpisali v trgovsko mornarico, naj se obrnejo na najbližji United States Employment Office.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

Roboti padajo na London...

London. (ONA) — Elsie N. Danenberg, posebna korespondentka ONA, je komaj ušla smrti ob bombardiranju Londona po robotih. Ona pripoveduje v svojem poročilu o izkušnji s Hitlerjevimi terorskim orožjem.

"Kakor večina Londončanov, ki postajajo in gledajo in poslušajo in čakajo "stvari", sem tudi jaz opazovala nebo. Sedem sem jih videla, kako so prileteli dol, dvoje prileteč iz oblakov. Njihova temna, orlovsko oblikovana telesa so se odražala od večernega neba. Eden je šel mimo drugega. Naravnost nad nas so prišli, globoko bobnenje njihovih motorjev je postajalo glasnije in glasnije, in njihova luč je bila bruhanje rdečkastega in rmenkastega plamena.

Bo tale poletel čez? Bo-li njegov motor ustavljal tukaj? Mogoče je pa njegov uničujoč tovor namenjen komu drugemu?"
Globoko brnenje je postajalo glasnejše in glasnejše in narasčalo v grozo. Nenadoma je motor zastavil. Zadrževala sem svoj dih. Šlo je navpično dol. Potem trenotek pauze. In potem je nastala strahovita eksplozija in vedela sem, da je nekdo blizu dobil svoj delež. Oblaki belega prahu so se vrtilni nad stavbo nedaleč v tisti ulici. To noč so sirene večkrat tulile.

Šla sem spat ob treh tisto jutro. Ne dolgo potem sem se nenadoma zbudila, ker me je vrglo iz postelje. V temni zmešnjavi sem slišala zvenčanje zdrobljenega stekla, kot da bi šlo tisoče oken na kose. V to je bilo porušeno ropotanje padajočih tramov, vpitje air reid wardenov na ulici, topotanje tekočih nog, histerično vpitje ženake pri sosedu in jok bolnika na hodniku. Mnogi so prizadeti na ta način. Vstala sem, in tipačel, da bi našla luč, sem občutila, da sem bila pokrita s krvjo. Hitri pregled je pokazal, da sem krvavela samo iz nosa, kar je bilo brez dvoma povzročeno od visokega pritiska, ki je povzročil, da so se moja okna in vrata odprla.

Šla sem na hodnik, da sem zagotovila svojega sosedu, da se mi ni nič zgodilo, in sem srečala vse, ki so prihajali iz zavetja v kleti, kjer je pritisak odprl vsa vrata in okna.

Zunaj je bilo uničenje popolno. Več hiš, hotelov in bank je bilo brez oken, sten in ometa. Bomba je padla na hišo in jo popolnoma potlačila, tla so bila nadebelo pokrita z listjem od golih dreves, kot da bi že bila jesen.

Leteče bombe višajo vojno produkcijo. Vojni delavci plezajo preko razvalin domov iz tovarn, a zjutraj se vseeno vračajo na delo, pa še vice zbijajo."

WHERE THE FUEL GOES

A MODERN DESTROYER uses more than 3,000 gallons of oil an hour at top speed.

Nedičeva vojska na ruski fronti

Beograjski, po nacistih kontrolirani radio javlja v svoji oddaji z dne 22. junija, da se "Srbi tudi borijo na vzhodni fronti."

Ta vest, ki ne bo razveselila nobenega poštenega Srba, kaže, da so fašisti vsi enaki, pa najsi bodo kateregakoli porekla. Danes, ko se center svetovnega fašizma, Hitlerjeva Nemčija, zvija v smrtnih krčih, pobira figure iz vseh evropskih narodov, da odgodi čas svoje končne likvidacije.

Nemške armade, ki v tem trenutku zaman poskušajo, da zaustavijo silno zaveznikiško ofenzivo v Franciji, so sestavljene v veliki meri od tujih elementov-fašistov in pustolovcev, t. j. izdajalcev zaslužjenih evropskih narodov. Isto sliko imamo tudi v Rusiji, kjer so pustili svoje kosti razni "dobrovoljci" Franci, Horthyja, Paveliča in drugih. Toda do sedaj nismo slišali, da bi se borili proti materi slovanstva. Sedaj pa se je dogodilo tudi to. Nedič ni smel zaostati za svojim bratom-kvizlingom Paveličem!

V svojih strupenih napadih proti hrvatskemu narodu so naši tukajšnji arbski fašisti vedno očitali, da je Pavelič postal svoje ustaše, da se borijo v Rusiji, medtem ko bi Nedič niti v sanjah ne naredil kaj takega. Medtem se je na žalost naredilo tudi to, ker v bistvu ni razlike med posameznimi kvizlingi. Vai so pripravljeni služiti Hitlerju do konca, ker so njihove nacionalne države direktno odvisne od nje. Hitlerjeva smrt bo tudi konec teh začasnih in gnilih fašističnih stvaritev. In kolikor slabši postaja Hitlerjev vojaški položaj, tem večja postaja panika pri raznih kvizlingih, ker dobro čutijo, da je napočil njihov konec. Fašisti so povezani medseboj s solidarnostjo.

Zaman Sebožbran poskuša, da kritizira demokratični izseljeniški tisk, ki piše o "fašističnih" in ne "hrvatskih" pokoljih Šebov v Paveličevi "nezavisni". Kadar bo nastopil čas obratuna, in v Jugoslaviji je že nastopil, svobodoljubni narodi Jugoslavije in drugih držav ne bodo vprašali, kdo je katere narodnosti ali vere, temveč jeli je bil za ljudstvo v najusodnejših dneh njegove zgodovine ali je bil izdajca, t. j. fašist. In povsod bodo fašisti morali dati odgovor za svoje zločine pred narodom.
—Z.O.J.S.A.

Sodišče zavrnilo Wardovo tožbo

WLB zmagal v zadevi Montgomery Ward Co.

Washington, D. C. — Zvezno apelatno sodišče je zavrglo tožbo družbe Montgomery Ward & Co., ki je zahtevala, da sodišče prepove vojnemu delavskemu odboru, da ne sme izvajati vladnih odredb v Wardovih trgovinah. S tem je vlada izvojevala važno zmago v dolgem sporu s to družbo.

Sličen odlok je apelatno sodišče podalo dne 2. junija v neki drugi zadevi. Odlok sodišča se glasi, da se odredbe vojne delavskega odbora (WLB) ne morejo revidirati, četudi tako zahteva družba in z njo vred distriktno sodišče.

Pričakuje se, da bo družba Montgomery Ward apelirala na vrhovno sodišče, in če bo to potrdilo odlok apelatnega sodišča, bo avtomatično odpadla družba vrsta tožb; ki jih je vložila družba proti delavskemu odboru. To se bo zlasti tikało točke, da se mara družba držati umijskih pogojev, kajti neizvajanje unijske pogodbe je pred nekaj meseci povzročilo, da je vlada zasegla veliko Wardovo tovarno v Chicagu.

Justični department, ki je pred meseci posegel v to zadevo, je vložil zavedni priziv na apelatno sodišče potem, ko jo je distriktno sodišče zavrglo. Sodiščnik Henry Edgerton, ki je podal odlok, je rekel, da se zakon, ki daje WLB posebno oblast, ne more spreminjati na sodiščih.

Svarilo pred nacističnim terorjem

London. (ONA). — Francoske oblasti v Alžiru so izvedele novice, ki močno potrjujejo sumnje, da Nemci nameravajo mučiti vojne ujetnike, suženjske delavce in talce v prihajajoči poslednji fazi vojne.

Na podlagi teh informacij so Francozi predložili zaveznikiškim vladam v begunstvu memorandum, ki jih poziva, da naj se pridružijo poslednjemu resnemu svarilu nacijem, proti izvršitvi njihovih namer.

Memorandum opozarja, da so trpičenja, ki so v načrtu pred propadom Nemčije, pripravljena za dosego treh ciljev:

1. Zagotovitev nemške demografske superiornosti, kljub porazu.

2. Preprečenje in potlačitev uporov v zasedenih deželah v zaledju v zadnjih fazah vojne.

3. Uporaba groženj za pridobitev gotovih koncaj od zaveznikov, kot na primer izpustitev važnih Nemcev, ki so sedaj v zaveznikiških rokah.

Francoska nota je sedaj v rokah nemške, nizozemske, belgijske, češkoslovaške, luksemburške, jugoslovanske in grške begunske vlade, ki jo resno preudarjajo.

Ta predlaga proceduro treh točk: Prvič, da zavezniki ponovno potrdijo odločitev, da kaznujejo vse zločine v soglasju principov, o katerih so že odločili. Drugič, da se svarilo podano tako, da se bo videlo, da je razlika v odgovornosti med nemškimi voditelji in nemškimi masami, kar bi slednjim dalo priložilo, da se izrečejo in izkažejo proti zločinom, ki so jih izvršili naciji z njihovimi pripadniki. In tretjič, da se svarilo sporoči nemški vladi po nevtralni državi in ob enem sporoči po radiju in potom letakov po Nemčiji.

Preklic nurenberških zakonov v Normandiji

LONDON. (ONA) — Izvedelo se je, da so bili visiškiki zakoni proti manjšinskim skupinam uradno odpravljene v Normandiji.

Ta dalekosežen in važen ukrep je bil oznanjen od Francois Couleta, komisijonarja Francoskega osvobodilnega komiteja narodne osvoboditve, ki predstavlja generala De Gaulleja v Normandiji.

Tukajšnji izvedenci poudarjajo dejstvo, da je bil padeč ljudskih pravic v vsaki deželi, ki je bila okupirana od osišč, označen s preganjanjem manjšin. Protijidovska propaganda je bil prvi korak osišča v zmagovalni strategiji, ki je imela namen razdeliti ljudstvo vsake demokratične dežele in oslabiti upor proti napadu.

Čprav je bilo nekaj znakov antisemitizma v Franciji pred invazijo de dežele leta 1940, so to začeli kvizlingški antisemiti, ki so bili nacistiki propagatorji naskrivnem. Šele po okupaciji Francije se je hitlerjaneem posrečilo uzakoniti preganjanje manjšin. Židi v Franciji so bili predmet nurenberških zakonov, kar je še bolj žaljivo svetu splošno, ker so bili upolnočeni v imenu francoskega ljudstva.

Preklic protijidovskih ukrepov, ki so peklensko znamenje osiščne tiranije, je začetek odrešitve francoskega naroda in se smatra kot obljuba, da bo Francija v bodoče živila pod demokratično vlado.

Spomenica, ki jo je izdal Francois Coulet in ki je bila slišana preko radija Francije iz Alžira, je dejala: "Vsi konstitucijski zakoni, vse odredbe proti Židom, vse odredbe, ki se tičejo tajnih organizacij, vsi dekreti, ki so započeli posebno jurisdikcijo, ali ki so napravili tako jurisdikcijo legalno, so odpravljene."

Nemčija se pripravlja na umik iz Italije

London, 22. jul. — Nemci so ustavili ves dovoz premoga v severno Italijo, poleg tega pa je vlada ukazala, da se morajo vse zaloge premoga tamkaj prepeljati v Nemčijo. Iz tega se sklepa, da nacistična Nemčija ne smatra severne Italije za varno in da se pripravljajo na popoln umik iz Italije. Industrie v severni Italiji so popolnoma odvisne od dovoza premoga iz Nemčije.

V Georgiji so imeli prve dni julija primarne volitve, pri katerih ni smel glasovati noben zamorski državlján. Na sliki je (desno) "nordijski" volilni uradnik O. L. Walker, ki vrača glasovnice A. T. Waldenu, odvetniku Zvezi za napredek zamorskega ljudstva. Zamorski bodo zavedo gnali pred sodišče v svojem boju za izvojevanje popolnega državljanstva, katerega jim sicer garantira zvezna ustava, toda jim ga odrekajo rasni in politični burbonci na Jugu.

SANIN

Poslovenil Stano Krašovec

(Nadaljevanje)

Vse je bilo tako krasno in tiho, kakor da bi se zaljubljena zemlja vsa razgaljala, pripravljala na veliko tajnost, polno uživanja — na prihod sonca, ki ga še ni bilo, ki je pa že njegov lahko in rožnoderči svit drhtel nad zemljo.

Jurij se je ulegel spat, toda svetloba ga je vznemirjala, glava ga je bolela in pred očmi se mu je brez prestanka lesketalo nekaj bolestno drobnega.

XXXV.

Zgodaj zjutraj, ko je stalo solnce še nizko, sta šla Ivanov in Sanin iz mesta.

Rosa se je lesketala in iskrla v solncu, v senci je pa bila trava od nje siva. Pod mršavimi starimi vrhami ob kraju ceste so že lezli v samostan romarji. Njihovi rdeči in beli robci, plesteni čevlji, krila in srjace so se pestro lesketali v solnčnih žarkih, ki so prodirali skozi špranje živega plota. V samostanu je zvonilo in v jutranji svežosti se kopajoči glas zvonja je čudovito čisto donel nad stepo v okolici in gotovo segal do onih še tistih gozdov čisto na robu obzorja, ki so se modro lesketali kot vroči zrak. Po cesti je rezko in sunkoma zvočkljala trojka, ki je peljala nazaj in slišali so se surovi, ostrigli glasi romarjev:

"Zgodaj sva!" je pripomnil Ivanov.

Sanin je sveže in veselo gledal naokrog.

"Počakajva!" je rekel.

Usleda sta se kar na pesek pod grm ob robu ceste in v užitek začela kaditi.

Kmetje, ki so šli za svojimi vozovi v mesto, so se ozirali za njima, kmetice in dekleta, ki so se tresle na praznih vozovih, so se nekaj smejele in ena drugi za zasmehljivo veselimi očmi kazale nanju. Ivanov se ni zmenil za njih, Sanin se je pa smejal z njimi vred in cela pot je oživel v zvonkem, ženskem smehu.

Solnce je začelo pripekati.

Končno je prišel na stopnice žganjarne, majhne, bele hiše s svetlozeleno streho, pomočnik, visok, golorok človek. Zdehaje in ropotaje s ključavnico jima je odklenil vrata. Za njim je smuknila kmetica z rdečim robcem na glavi.

"Torej pot je že prosta!" je povzdignil svoj glas Ivanov, "greva, kajne?"

Šla sta in kupila žganja, pri kmetici z rdečim robcem pa svežih, zelenih kumaric.

"Hej, prijatelj, ti si pa postal bogatini!" je pripomnil Ivanov, ko je Sanin potegnili denarnico.

"Predujem!" se je zasmejal Sanin; "v veliko sramoto svoji mamic se da najeti za tajnika pri nekem zavarovalnem agentu . . . in sem si obenem pridobil kapital in materino užalenost . . ."

"No, zdaj bo šlo pa precej lažje!" je rekel Ivanov, ko sta zopet prišla na cesto.

"Mhm . . . Kaj pa, če bi še škornje sezula?"

"Lahko!"

Oba sta se sezula in šla bosa. Noge so se jima udirale globoko v topli, mehki pesek in so se po tesnih, težkih škornjih prijetno osežile. Topel pesek je šel skozi prste in ni drgnil nog, ampak jih božal.

"Imenitno!" je rekel Sanin ves vesel.

Solnce je pripekalo vedno huje in huje. Prišla sta iz mesta in šla ob cesti. V daljavi se je kadilo in bilo je videti, kot da bi se vse modro in prozorno tajalo. Brzjavni drogi ob železnici, ki je šla čez cesto, so brneli, na tankih žicah so pa spodobno sedele lastovke. Mimo po nasipu se je vedno bolj počasi pomikal osebni vlak z modrimi, rumenimi in zelenimi vozovi. Skozi okna in zunaj so se videli zaspani obrazi. Gledali so in izginjali. V zadnjem vozu zunaj sta stali dve dekleti s svetlima klobukoma, mla-

dih, vabljujivih obrazov, svežih od jutranjega zraka. Brezbržno začudenj sta spremili z očmi vesela, bosa moška. Sanin se jima je smejal in je zaplesal po pesku, da so se mu visoko lesketale bose pete. Potem sta prišla na velik travnik, kjer je bila trava gosta in mokra, da je bilo prijetno in veselo hoditi z bosimi nogami po njej.

"Krasno! Izorno!" je rekel Ivanov.

"Res, ne izplača se umreti," je pritrdil Sanin.

Ivanov ga je postrani pogledal. Bogue zakaj se mu je zazdelo, da se je Sanin pri tem spomnil Zarudina, čeprav je minulo že mnogo časa, odkar so ga pokopali. Toda Sanin očividno ni mislil na nikogar in to je bilo čudno, vendar je Ivanovu ugajalo.

Za travnikom je zopet šla cesta z istimi vozovi, kmeti in smejočimi se kmeticami. Nato se je pojavilo drevje, višje in zagledali so vodo, ki se je lesketala v solncu, in samostanski hrib, ki se je na njem križ bliščal kot zlata zvezda.

Na bregu so ležali različno barvani čolni in zraven njih so sedeli goloroki kmetje v barvatih srjajah. Pri njih sta Sanin in Ivanov po dolgemu, veselju in šaljuvemu barantanju načela čoln.

Ivanov se je usedel k veslom, Sanin je pa prijel za krmilo in čoln je hitro in lahko splaval ob bregu; lesketal se je v senci in na solncu ter je puščal za seboj ozke in tekoče, srebrnkaste proge v vodi. Ivanov je hitro in dobro veslal z gostimi, enakomernimi udarci, od katerih se je čoln vedno zazibal in se dvigal, kot bi bil živ.

Včasih so se vesla šumno zadevala ob vejice in te so se dolgo in zamišljeno zibale na temno, globoko obrežno vodo. Sanin se je zadovoljen krepko naslonil na krmilo, tako da je voda šumno in veselo zavalovala in se vznepila; čoln se je v njej odrazil v ozki prehod skozi grmovje, ki je viselo nad njim in kjer je bilo globoko, vlažno, hladno in temno. Voda je bila čista, in v njej so se za dva metra globoko videli rumeni kamenčki in svetle, rdeče, urne ribice, ki so v jatah švigale sem in tja.

"Najprimernejše mesto," je rekel Ivanov in glas mu je veselo odjeknil pod temnimi vejicami.

Čoln je s tihim šumom pristal ob gosti obrežni travi, ki je iz njim žvignila nekakšna nena pitlička. Ivanov je skočil na travo.

"Na zemlji ves človeški rod!" je zapel z močnim basom, da je od njega zavaloval in zadonel zrak.

Sanin se je zasmejal, skočil za njim in hitro stekel na visoki breg, pri čemer se je udiral v sočni, mastni travo do kolen.

"Bóljšega mesta ne bi mogli najti!" je zavpil.

"Ga tudi iskati ni treba; pod solncem je povsod lepo . . ." je odgovoril spodaj Ivanov in začel razkladati iz čolna žganje, kumarice, kruh in zveženj z mrazlimi jedlimi.

Vse to je prenesel na nizki griček pod visoko drevo in razložil po travi.

"Lukul se gosti pri Lukulu," je rekel.

"In je srečen," je končal Sanin.

"Ne popolnoma," je odvrnil Ivanov šaljuv ogorčen; "na kozarček sva pozabila."

"Vraga!" je veselo dejal Sanin. "Eh, nič, si bova že pomagala . . ."

Sanin je urno in sunkoma splezal na drevo, izbral se zeleno, negračavo vejico in jo začel rezati z nožem, ne da bi sploh kaj mislil. Samo užival je svetlobo, toploto in zelenje. Mehko, sočno drevo, se je lahko vdajalo njegovemu naporu. Majhni, beli, dišeči olupki in obrezki so začeli padati na zeleno travo. Ivanov je dvignil glavo in ga gledal; tako je lahko in dobro dihal in se ves čas smehljaj.

(Dalje prihodnjč.)

ON WAY TO MEET NAZIS AT CAEN

A HEAVY SHERMAN TANK moves up to engage German armored units in the area between Tilly-sur-Seulles and Caen as a group of British troops hug the side of the road. The Germans are launching one counter-attack after another in an effort to halt the British-Canadian drive in this sector. So far all of the Nazi thrusts have been beaten back. U. S. Army Signal Corps photo.

tekmovati z veliko parno pekarno v Villegrandu, katere tovorni avtomobil se, poln še toplega kruha, ustavlja vsako jutro in večer na trgu pred cerkvijo. Trgovski pomočnik velike pekarnice daje dobro vago, dopusti tudi nekaj kredita in žensk ne gleda nesarmano. To je drugače kakor pri Merlavignih z njenima postnima obrazoma in očmi, ki kar slačijo ženske; pri tem pa še prodajata samo za gotovino in podtakneta star kruh, potem ko sta ga zmočila in popekla. Samo najbližji sosedji prihajajo še v pekarno iz strahu pred maščevanjem, Joigneau ve, da se bo stvar slabo končala: zadnjič je vtknil nos v sumljivo pismo, ki ga je našel v nabiralniku: anonimno grozilno pismo ravnatelju velike pekarnice. Merlavigna sta sposobna vsega, kakor se govori. V vasi se ju vsak boji, ne da bi mogel natančno reči, zakaj. Nobeno dekle iz kraja ne bi hotelo služiti pri njima. Posredovalnica za službe v Villegrandu jima preskrbi deklino, kakor Ernestino, ki jo imata zaprto pol leta in ki jo tiho vežbata po svojih muhah, da jo bosta nekega dne poslala nazaj v mesto, da jo zamenjata z bolj svežo.

Trgovka z mešanim blagom, gospa Xavier že čepi v zadnjem kotu prodajalne z nepremičnimi očmi in z rokama v gubi predpasnika. Tudi poštarjev prihod je ne zmoti. Vstane samo, kadar pride kaka stranka: dobro se zaveda, da je ona poštarjeva stranka, kadar ji Joigneau prinese časopis.

Gospa Xavier je malo nora, to se ji vidi. Še kadar je miren, ra-

zodeva njen obraz pod šopi razkuštranih sivih las razdraženost in izmučenost. Je mesečnica in ponoči jo hčerka zaklepa, da ne bi hodila razburjat sosedov. Mnogo opravipljivih žensk misli, ne da bi ravno trdile, da je prava čaravnica iz starih časov, da mora s svojimi očmi prinašati nesrečo—in nikdar nobena noseča ženska ne prestopi praga njene trgovine.

Narava gospe Xavierove spominja na mačke, ki jih sicer ona sovraži in preganja. Kakor one se rada zabava v nepremične in prežeče sanje, kakor one živi v svojem svetu, ki je zaprt ljudem. Kadar gre skozi kata vrata, četudi skozi vrata svoje sobe, v katero stopi dvajsetkrat na dan, se nagonsko trenutek ustavi in se nezaupljivo ozre na desno in levo. V prodajalni kakor v kuhinji se postavi previdno v ozadje s hrbtom proti zidu tako, da more takoj videti vsakega, ki pride. In preden začne jesti, čeprav juho, ki si jo je sama skuhalo, voha po krožniku in pokuša grizljaj s koncem jezika, kakor bi se bala zastrupitve.

Skupno življenje je tako čudno babo ni nič veselega. Tako je njena hčerka, lepa Esperance že davno prej, preden je bila zrela za možitev, sanjala o zakonu kot jetnik o prostosti. Prazno upanje. Esperance je prelepa. Reva je in znano je, da je naročena na modni časopis. Vsi fantje hodijo za njo, toda nihče je ne bo zvel.

7. RENTNICA DAIGNE

Ceprav ima samo dve okni, so dali hišici gospe Daigne ime vila že, ko je bila samo še stavbni

načrt na črtkastem listu in ko se je gospa Daigne, danes retnica, še potila za številnikom okrajnega notarja. Ljudje so pa sprejeli ta časten naziv vila malo pozneje: ko so napravili steklen nadstrešek kot streho nad rumenimi vrati iz imitirane svetle hrastovine, okrašenimi s posrebrjenimi okovi kot bogatikev; popolnoma je pa obveljalo to ime, ko je dal Joigneau, zlobnež, krožiti po vasi kuverto, na katero je neki šaljuv znanec bivaše kuharice napisal: Gospa Daigne, vila pri "Košarinem locnju".

Gospa Daigne leži v postelji v kamižoli in spodnjem tisku. Že deset let jo muči hud tur, na katerega moraš nehoti misliti, čim prestopiš prag vile. Daignina spalnica je umazana, vendar prijazna; ima omaro z oglečkom in prednožnik iz volnene tkanine pred naslanjačem, ki je opremljen s smešnim naslonom za glavo.

"Motim vas, gospa Daigne, in še prav za prav za nič, vam pravim! Samo neki prospekt . . . Toda služba je služba."

Joigneau ima vedno v torbi kako nerabno tiskovino, ki mu dovoljuje, da vstopi tam, kjer se mu zdi potrebno.

"A, gospod Joigneau, pomiluj me: krčne žile me mučijo na nogah, o ti mili svet, da nimam niti toliko moči, da bi si najmanjšo stvar pripravila v kuhinji. Kupila sem si lepo, malo kostrunovo glavo; z estragom okisana omaka, ta jed tako poživi človeka v tej vročini. No pa so se črvi nagostili pred menoj . . . Ali če vam povem, da sem včeraj za večerjo komaj pomočila dva prepečenca v vino, ker nisem mogla dalje vzdržati pokonci! O, mili svet, kaj ti pomaga, če imaš prihranke, in dobro stanovanje, če te pa noge ne drže, gospod Joigneau . . ."

"Ne rečem, da niste dobro stanjanjeni, to bi se reklo, da lažem, gospa Daigne," pritrdi po-

štar, medtem ko sede čim dalje od postelje. "Vendar mislim, kljub vsemu, da bi bilo pri vaših letih in vaši bolezni boljše, če bi bili bolj sredi življenja, med ljudmi, ki bi vam mogli pomagati, kakor da ste sama v svoji ljubki vili, ločena od vseh!"

Stara nezaupljivo pogleda poštarja. Ovenela koža se ji je pod vekami nabrala v gube, mala siva dlaka se ji kodra po bradi, med redkimi lasmi pod belo pavolinato mrežo se vidi ponekod gola lobanja, ki je rožnate barve kakor koža prašička.

"Zakaj mi to praviš, gospod Joigneau? Ali mislite pri tem na Querolle?"

"Na Querolle?"

Tako nedolžno gleda on, da je skoro žal besed. Če prav premmisli, je to preudaren človek, ki je sposoben nekaj nasvetovati.

"Oh, gospod Joigneau, nevezjetno, kako visim na tej hiši, in prav to me gloda . . . Nikdar se ne bi mogla privaditi pri drugih!"

(Dalje prihodnjč.)

Razni mali oglasi

TOVARŠICA

Slovenec brez otrok si želijo dobiti Slovenko, dobro gospodinja in življensko tovariško, staro 40 do 45 let. Tajnost jamčena. Katera resno misli, naj piše na naslov: TOVARŠICA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

NA PRODAJ JE

2 1/2 akra zemlje na vogalu. 14 milj južno-zapadno iz Chicago. Za pojasnila oglašite se v četrtek, soboto, nedeljo ali ponedeljek pri lastnici.

ANNA HYNIA
63rd and Richmond st.
Clarendon Hills, Ill.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

TISKARNA S.N.P.J.

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Če ste vabila za veselice in shode, vizitnice, čamike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih . . . . .

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ, DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

. . . . . Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne . . . . . Cene smerne, unijaško delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:
SNPJ PRINTERY
2657-59 S. Lawndale Avenue . . . Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnici. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali nečlano \$8.00 za eno letno naročnico. Če se člani še plačujejo pri assessment \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnici. Torej sedaj ni vroka reči, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Zaruč. države in Kanada \$8.00	Za Chicago in okolice je . . . \$7.50
1 tednik in 4.00	1 tednik in 6.50
2 tednika in 8.00	2 tednika in 11.00
3 tednike in 12.00	3 tednike in 17.00
4 tednike in 16.00	4 tednike in 23.00
5 tednikov in 20.00	5 tednikov in 29.00

Za Evropo je \$9.00

Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Prišlo je pošiljam naročnico za list Prosveto vsoto \$ . . . . .

- Ime . . . . . Čl. društva št. . . . .
- Naslov . . . . .
- Ustavite tednik in ga priplajte k moji naročnici od sledetih članov moje družine:
- . . . . . Čl. društva št. . . . .
- . . . . . Čl. društva št. . . . .
- . . . . . Čl. društva št. . . . .
- Mesto . . . . . Država . . . . .

Nov naročnik Star naročnik

TAKI SO LJUDJE

Roman s francoškega podešlja

Roger Martin Du Gard,
poslovenil C. Peletin

(Se nadaljuje.)

Bosse čaka, da pride njegova ura, ko bo rekel svojo besedo, sklone glavo malo nazaj in zvrne svoj kozarček ruma.

Molk.

Gospa Bosse vidi, da mora odkriti karte:

"Govori se, da misli prodati svojo bajto. In da bo dala denar Quérollovim, da bo do smrti pri njih. Ali je to res, gospod Joigneau?"

"Tudi jaz sem nekaj podobnega slišal," pritrdi poštar.

S hripavim glasom se vmeša Bosse:

"Po mojem ima župnikova sestra prste vmes."

"Naj bo že, kakor hoče," povzame spet gospa Bosse z nenadno nežnostjo "ta uboga stara mati Daigne ne bo imela prav. Če hoče v miru umreti in biti preskrbljena do kraja, kakor je treba med poštenimi ljud-

mi, ne bo deležna tega pri tej hinavski cerkveni steni, kakor je Quérollova!" Nato stegne vrat, kavсне in konča:

"To je moje mnenje."

"Mogoče," pravi Joigneau z glasom, kakor da je rekel: "Razumem."

Mož in žena se spogledata.

"Končno," vzdihne gospa Bosse, ko se vrača na delo, "nikomur ne moreš vsiliti sreče . . . Ali ne, Emil?"

Joigneau izpije do kraja svoj rum, si oprta spet torbo, poživi za prepelčarjema, toda še ne dvigne komolca s točilne mize.

Tedaj se skloni Bosse:

"Postlujaj, Joigneau. Ti me poznaš. Ne vem ravno, koliko bi dobili za hišico matere Daigne. Toda, kakor resnično tu stojiva, tisti, ki bi staro pripravil, da spremeni svoje mnenje, bi dobil deset odstotkov od tega, ko bi bila stvar gotova."

"Aha . . ." meni Joigneau do-

stojanstveno, "med možakarji, kakor sva midva, ne gre za to, Emil. Če ti morem pri tej stvari napraviti kako uslugo, jo prav rad." Nagubanči še malo bolj zvirte oči in pripomni z mehkim glasom: "Drugo bova že prijateljsko uredila."

Oba si stisneta roko, kot če bi zapečatila pogodbo.

6. PEKA MERLAVIGNE IN TRGOVKA XAVIER

Pekarija in trgovina z mešanim blagom, se zdi, da stojita druga nasproti drugi. Vendar se menda pride iz kavarne prej do pekarnice kakor do trgovine, kajti Joigneau stopi kar sam od sebe vsak dan prej k Merlavignom, preden obiše gospo Xavier.

To noč je pekel kruh Merlavigne mlajši, torej ga prodaja Merlavigne starejši, oziroma samo gleda, kako prodaja služkinja Ernestina, majhna zamazana razcapanka, ki še nima sedemnajst let.

Starejši od dvojčkov se loči po bradavici na levi veki. Drugače sta popolnoma enaka: zakrivljen nos, temna polt, kozja bradica, enaka siva dlaka, ki se kodra v izrezku pletene srjace in je prašna od moke.

Prodaja gre slabo. Ne moreta